

Δημόσια Διαβούλευση του ΥΠΕΝ επί α) του Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και β) της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) αυτού

Σχόλια ΙΕΝΕ

Γενικά σχόλια

Η γενική εντύπωση είναι ότι το Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο (ΕΧΠ) για τις ΑΠΕ, λειτουργεί εχθρικά στην ανάπτυξή τους στη χώρα, προβάλλοντας την προστασία και διάσωση του περιβάλλοντος από τις αιολικές και φωτοβολταϊκές εφαρμογές, σαν να πρόκειται για πυρηνικές εγκαταστάσεις. Καθιερώνει δια νόμου και διαχέει το μήνυμα πόσο βλαβερές είναι οι ΑΠΕ στο φυσικό περιβάλλον, όπου χρειάζεται προστασία.

Βασικός στόχος, όπως εκφράζεται τόσο στην ογκώδη μελέτη όσο και στην ΚΥΑ/ΕΧΠ/ΑΠΕ, είναι ο εξοστρακισμός των ΑΠΕ, ειδικότερα των αιολικών και φωτοβολταϊκών πάρκων, σε μεγάλο μέρος της χώρας, όπου και το υψηλό αιολικό δυναμικό, τόσο στην ξηρά όσο και στη θάλασσα. Η χώρα είναι ακόμη στην αρχή της αξιοποίησης της αιολικής και ηλιακής ενέργειας που προσφέρει το ελληνικό περιβάλλον σε στεριά και θάλασσα, στις οποίες θα βασισθεί η ενεργειακή μετάβαση και προοδευτικά θα αυξάνεται η διείσδυση με μεγάλα οικονομικά και περιβαλλοντικά οφέλη. Επομένως, οι ευρείας έκτασης αποκλεισμοί δρουν αρνητικά και δεν έχουν θέση σε μια ενεργειακή και περιβαλλοντική πολιτική.

Οι σύγχρονες ενεργειακές τεχνολογίες των αιολικών και φωτοβολταϊκών εφαρμογών είναι οι πλέον φιλικές στο περιβάλλον, προσφέροντας άφθονη ηλεκτρική ενέργεια στους καταναλωτές, νοικοκυριά και βιομηχανία, και με το χαμηλότερο κόστος. Το ΕΧΠ/ΑΠΕ, χωρίς να εκτιμά τις επιπτώσεις, θέτει πολλούς φραγμούς στην ανάπτυξή τους με αιτιολογία την προστασία του περιβάλλοντος, περιορίζοντας την διείσδυσή τους, με αποτέλεσμα να καθίσταται προβληματική η επίτευξη των στόχων για το 2030 και εν συνεχεία το 2050 αλλά και με σοβαρές

οικονομικές επιπτώσεις με το υψηλότερο κόστος ηλεκτροπαραγωγής που θα καλύπτουν τα ορυκτά καύσιμα, με υψηλές εκπομπές και με όλες τις αρνητικές περιβαλλοντικές και οικονομικές συνέπειες.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό του ΕΧΠ/ΑΠΕ είναι οι υπερρυθμίσεις, με λεπτομέρειες που δεν οδηγούν πάντοτε σε βέλτιστες λύσεις αλλά μπορούν να αυξάνουν το κόστος. Βεβαίως, είναι αναγκαία η κατάλληλη χωροθέτηση του μεγάλου όγκου των εφαρμογών ΑΠΕ που θα ακολουθήσουν για την ενεργειακή μετάβαση και προτείνεται η επανεξέταση του ΕΧΠ/ΑΠΕ και άρση των πρόσθετων περιβαλλοντικών περιορισμών, στέλνοντας το «σωστό μήνυμα» στην κοινωνία και την επιχειρηματική κοινότητα.

Η αναθεώρηση του ΕΧΠ/ΑΠΕ αποτελεί αναμφίβολα αναγκαία θεσμική παρέμβαση, δεδομένου ότι το ισχύον πλαίσιο του 2008 δεν ανταποκρίνεται πλέον στις τεχνολογικές εξελίξεις, στους στόχους του ΕΣΕΚ 2024-2050, στις απαιτήσεις της ενεργειακής ασφάλειας και στις κατευθύνσεις της ευρωπαϊκής πολιτικής.

Ωστόσο, το προτεινόμενο σχέδιο εισάγει σημαντικό αριθμό οριζόντιων αποκλεισμών, οι οποίοι σε αρκετές περιπτώσεις δεν φαίνεται να τεκμηριώνονται επαρκώς επιστημονικά, ούτε να πληρούν πλήρως την αρχή της αναλογικότητας που απορρέει από το εθνικό και ενωσιακό δίκαιο.

Ειδικά σχόλια

1. Υψομετρικός αποκλεισμός άνω των 1.200 μ.

Η σημαντικότερη ένσταση αφορά στον οριζόντιο αποκλεισμό εγκατάστασης αιολικών σταθμών σε περιοχές με υψόμετρο άνω των 1.200 μ.

Δεν προκύπτει από τη ΣΜΠΕ ή από συνοδευτική τεχνική μελέτη:

- ποια οικολογικά χαρακτηριστικά διαφοροποιούν το υψόμετρο των 1.200 μ.,
- γιατί επελέγη το συγκεκριμένο όριο και όχι τα 1.000 μ., 1.500 μ. ή άλλη τιμή,
- ποια επιστημονικά δεδομένα αποδεικνύουν ότι άνω των 1.200 μ. παρατηρούνται συστηματικά σημαντικότερες επιπτώσεις.

Η Ελλάδα χαρακτηρίζεται από:

- έντονη ορεινότητα,
- μεγάλες κλιματικές διαφοροποιήσεις,
- διαφορετικές βιογεωγραφικές ζώνες.

Σημαντικό μέρος του καλύτερου αιολικού δυναμικού της χώρας βρίσκεται σε ορεινές περιοχές. Ο αποκλεισμός μπορεί να στερήσει από το σύστημα πρόσβαση σε θέσεις υψηλού συντελεστή φορτίου (>35%-40%).

Πρόταση

Αντικατάσταση του οριζόντιου αποκλεισμού με: "Ειδική αξιολόγηση για έργα εγκαθιστάμενα άνω των 1.200 μ." Ή "Επιτρεπτότητα κατόπιν τεκμηρίωσης μη σημαντικών επιπτώσεων."

2. Κριτήριο αιολικού δυναμικού 4 m/s

Το κριτήριο χαρακτηρίζεται αρκετά προβληματικό. Το μέσο αιολικό δυναμικό μιας δημοτικής ενότητας δεν αποτελεί τεχνικά αξιόπιστο δείκτη. Μία δημοτική ενότητα μπορεί να παρουσιάζει:

- μέσο όρο 3,8 m/s
- κορυφογραμμές με 7–8 m/s.

Η χρήση διοικητικών ορίων στερείται φυσικής σημασίας. Η βιομηχανική πρακτική βασίζεται σε:

- Μετρήσεις από ιστό
- Τεχνολογία τηλεπισκόπησης που χρησιμοποιεί παλμούς λέιζερ για να μετρήσει αποστάσεις και κινήσεις.
- Υπολογιστικά μοντέλα Ρευστοδυναμικής
- Μικροχωροθέτηση.

Πρόταση

Να αντικατασταθεί από αξιολόγηση σημειακού αιολικού δυναμικού ή δεδομένα 10ετούς ανεμολογικής τεκμηρίωσης.

3. Χρήση αιολικού χάρτη ΡΑΑΕΥ

Παρουσιάζονται σοβαρές αδυναμίες. Δεν είναι σαφές:

- πότε ανανεώθηκε,
- ποια μοντέλα χρησιμοποιήθηκαν,
- ποια ανάλυση διαθέτει.

Θα πρέπει να ζητηθεί επικαιροποίηση ανά πενταετία.

4. Επάρκεια ΣΜΠΕ

Από τη μελέτη προκύπτει κυρίως περιγραφή οικοσυστημάτων. Δεν προκύπτει πάντοτε αιτιώδης σχέση μεταξύ:

- περιβαλλοντικής πληροφορίας
- χωρικού αποκλεισμού.

Ειδική παρατήρηση

Απουσιάζει Cost-Benefit ανάλυση. Δεν αξιολογούνται:

- απώλειες παραγωγής,
- αυξημένες περικοπές,
- ανάγκες αποθήκευσης,
- επιπτώσεις στις τιμές ηλεκτρισμού.

5. Σύνθεση ομάδας ΣΜΠΕ

Κρίνεται σκόπιμη η ενίσχυση με:

- ανεμολόγους,
- ειδικούς συστημάτων μεταφοράς,
- ειδικούς αγοράς ηλεκτρισμού,
- μηχανικούς ΑΠΕ,
- ειδικούς ενεργειακής οικονομίας.

RED III

Η RED III επιδιώκει:

- Ζώνες επιτάχυνσης,
- Συντομότερη αδειοδοτική διαδικασία,
- Προβλεψιμότητα.

Το ΕΧΠ εισάγει:

- νέους αποκλεισμούς,
- πολλαπλά φίλτρα.

Αυτό δημιουργεί πιθανή ασυμβατότητα.

Πρόταση

Να δημιουργηθούν: **Περιοχές Επιτάχυνσης Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας** με προτεραιότητα αδειοδότησης.

Μεταβατικές διατάξεις

Το σχέδιο παρέχει προστασία μόνο σε έργα με πλήρεις φακέλους. Ωστόσο υπάρχουν επενδύσεις με:

- Βεβαίωση Παραγωγού,
- Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα,

- μετρήσεις,
- γη,
- συμβάσεις,
- εκατομμύρια ευρώ δαπανών.

Πρόταση

Να εξαιρεθούν έργα με:

- Βεβαίωση Παραγωγού,
- Απόφαση Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων,
- Προσφορά Σύνδεσης,
- Ώριμα έργα repowering.

Repowering

Το σχέδιο δεν αντιμετωπίζει επαρκώς το repowering. Η Ευρώπη το θεωρεί προτεραιότητα. Μία νέα Α/Γ 7 MW μπορεί να αντικαταστήσει 3-4 παλαιές.

Μειώνεται:

- αριθμός πυλώνων,
- δρόμοι,
- οπτική όχληση.

Πρέπει να υπάρχει ειδικό κεφάλαιο.

Αρχαιολογία – Απόσταση

Η διάταξη παρουσιάζει ασάφεια. Δεν προσδιορίζεται:

- ποια μνημεία αφορά,
- εάν αφορά οπτική επαφή,
- πώς εφαρμόζεται σε συστοιχίες.

Στις Φ/Β εφαρμογές τίθεται ένας περιορισμός όταν γειτνιάζουν με αρχαιολογικούς χώρους, κλπ, ώστε να μην είναι αυτά ορατά στους επισκέπτες. Θα ήταν σκόπιμο, εναλλακτικά, να τίθεται η απόσταση από τον αρχαιολογικό χώρο, πχ. 200 ή 300 μ.

Προτείνεται Landscape Impact Assessment.

Μικρές ανεμογεννήτριες

Οι Α/Γ <60 kW έχουν διαφορετική περιβαλλοντική επίπτωση. Προτείνεται ιδιαίτερη κατηγορία και Fast Track διαδικασίες.

Αποθήκευση

Θετικό ότι εισάγεται. Ωστόσο λείπουν:

- Πρότυπα Πυρασφάλειας
- Εθνικός Οργανισμός Πυροπροστασίας
- Πρότυπο Δοκιμών Θερμικής Διαφυγής για Συστήματα Μπαταριών
- Σχέδιο Ανακύκλωσης
- Ψηφιακό Διαβατήριο Μπαταρίας
- Ελάχιστες Αποστάσεις Ασφαλείας

Φωτοβολταϊκά - όριο 1,5%

Το όριο ενδέχεται να είναι υπερβολικά περιοριστικό και δεν λαμβάνει υπόψη:

- αγροτική ποιότητα,
- υποβαθμισμένες εκτάσεις,
- πρώην λατομεία,
- βιομηχανικές ζώνες.

Θα ήταν προτιμότερη μια περισσότερο δυναμική αξιολόγηση.

Νησιά κάτω των 300 τ. χλμ.

Ο αποκλεισμός εμφανίζεται ιδιαίτερα αυστηρός. Αντιβαίνει εν μέρει σε θέματα:

- ενεργειακής αυτονομίας,
- απολιγνιτοποίησης νησιών.

Τα νησιά που διασυνδέονται με το εθνικό διασυνδεδεμένο ηλεκτρικό σύστημα θα πρέπει να αναπτύξουν τις δικές τους ΑΠΕ (αιολικά και φωτοβολταϊκά) με αποθήκευση που θα λειτουργούν παράλληλα με την διασύνδεση, με τις αρχές και τεχνικές των Microgrids. Αυτό εξασφαλίζει πιο αξιόπιστη ηλεκτροδότηση, αποφεύγοντας το “black-out” σε περίπτωση βλάβης στην διασύνδεση. Το ίδιο ισχύει και για τα μεγαλύτερα νησιά που διασυνδέονται με το σύστημα και πάλι με ΑΠΕ και αποθήκευση και τις αρχές και τεχνικές των Microgrids, αλλά και άλλων τεχνικών αξιόπιστης διαχείρισης (πχ load shedding).

Ένας αριθμός μικρών νησιών με αυτόνομα ηλεκτρικά συστήματα με πετρέλαιο, από το Καστελλόριζο στα Ανατολικά μέχρι τους Οθωνούς στα Δυτικά, δεν πρόκειται να διασυνδεθούν με το εθνικό σύστημα. Αυτά αποτελούν μια άλλη ξεχωριστή περιοχή εφαρμογών ΑΠΕ, όπου στο ΕΧΠ/ΑΠΕ υπάρχει αποκλεισμός και θα παραμείνουν στο πετρέλαιο. Η διεύθυνση των ΑΠΕ εδώ μπορεί να φθάσει και πάνω από το 90% σε

ετήσια βάση, καλύπτοντας και φορτία για μονάδες αφαλάτωσης, υποκαθιστώντας το ακριβό πετρέλαιο και μειώνοντας δραστικά τις εκπομπές.

Οι βραχονησίδες και τα ακατοίκητα νησιά προσφέρονται πολύ ευνοϊκά για αιολικές και Φ/Β εφαρμογές, όπου προτείνεται η άρση του αποκλεισμού τους.

Προτείνεται να υπάρξει μια Case-by-case assessment.

Πρόσθετες παρατηρήσεις που απουσιάζουν από το σχέδιο

Θα μπορούσαν να προστεθούν:

Εκτίμηση Σωρευτικών Επιπτώσεων και όχι μόνο έργο ανά έργο.

GIS δημόσια πλατφόρμα με:

- διαθέσιμες εκτάσεις,
- κορεσμένα δίκτυα,
- περιοχές αποκλεισμού.

Περιοδική αναθεώρηση ΕΧΠ κάθε 5 έτη.

Ειδικό κεφάλαιο Offshore Wind με σαφείς κατευθύνσεις.

Παρατήρηση επί της δυνατότητας συνδυασμού αιολικών εγκαταστάσεων με συστήματα δασοπροστασίας και πολιτικής προστασίας

Προτείνεται η συμπλήρωση του Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου ΑΠΕ με ειδική πρόβλεψη που να αναγνωρίζει τη δυνατότητα συνδυασμένης ανάπτυξης αιολικών σταθμών με υποδομές δασοπροστασίας, πρόληψης και έγκαιρης αντιμετώπισης δασικών πυρκαγιών, ιδίως στις ορεινές περιοχές της χώρας.

Η Ελλάδα αποτελεί μία από τις πλέον ευάλωτες ευρωπαϊκές χώρες ως προς τον κίνδυνο δασικών πυρκαγιών, εξαιτίας των κλιματικών μεταβολών, των παρατεταμένων ξηρών περιόδων, των ισχυρών ανέμων και της εκτεταμένης δασικής εγκατάλειψης σε ορεινές περιοχές. Τα τελευταία έτη καταγράφεται σημαντική αύξηση της έντασης και της συχνότητας των μεγάλων πυρκαγιών, γεγονός που αναδεικνύει την ανάγκη ανάπτυξης νέων εργαλείων πρόληψης και επιτήρησης. Υπό το πρίσμα αυτό, οι υποδομές αιολικών πάρκων δύνανται να λειτουργήσουν συμπληρωματικά προς τον μηχανισμό πολιτικής προστασίας και να προσφέρουν σημαντικές υπηρεσίες δασοπροστασίας, όπως:

1. Συνεχής μετεωρολογική παρακολούθηση υψηλής ανάλυσης

Οι σύγχρονες ανεμογεννήτριες διαθέτουν συστήματα μέτρησης:

- ταχύτητας ανέμου,
- διεύθυνσης ανέμου,
- θερμοκρασίας,

- υγρασίας,
- ατμοσφαιρικής πίεσης.

Τα δεδομένα αυτά συλλέγονται σε πραγματικό χρόνο και μπορούν να τροφοδοτούν εθνικά ή περιφερειακά συστήματα πρόγνωσης κινδύνου πυρκαγιάς. Ιδιαίτερη σημασία αποκτούν στις ορεινές περιοχές, όπου σήμερα παρατηρείται έλλειψη πυκνού δικτύου μετεωρολογικών σταθμών.

2. Ανάπτυξη συστημάτων Τεχνητής Νοημοσύνης για πρόβλεψη συμπεριφοράς πυρκαγιών

Προτείνεται η ενσωμάτωση υποχρέωσης εγκατάστασης ή δυνατότητας ανάπτυξης:

- Βραχυπρόθεσμη πρόβλεψη ανέμου με Τεχνητή Νοημοσύνη,
- Συστήματα Πρόβλεψης Εξάπλωσης Πυρκαγιάς,
- Μοντέλα Μηχανικής Μάθησης,
- Συστήματα ψηφιακών διδύμων (Digital Twin Forest Systems).

Τα μοντέλα αυτά μπορούν να προβλέπουν:

- μεταβολές έντασης ανέμου,
- πιθανή κατεύθυνση εξάπλωσης πυρκαγιάς,
- χρονικά παράθυρα επικινδυνότητας.

Η πληροφορία αυτή μπορεί να διαβιβάζεται σε πραγματικό χρόνο προς:

- το Εθνικό Συντονιστικό Κέντρο Επιχειρήσεων,
- την Πυροσβεστική Υπηρεσία,
- τις Περιφέρειες,
- τους Δήμους.

3. Δίκτυα επιτήρησης με drones

Οι εγκαταστάσεις αιολικών σταθμών μπορούν να φιλοξενούν σταθμούς αυτόματης απογείωσης και φόρτισης drones. Τα drones δύνανται να πραγματοποιούν:

- θερμική επιτήρηση,
- ανίχνευση καπνού,
- επιβεβαίωση συμβάντων,
- χαρτογράφηση μετώπων.

Μπορεί επίσης να αναπτυχθεί μοντέλο **Wind Farm Assisted Fire Surveillance Systems**.

4. Δρόμοι πρόσβασης ως υποδομές δασοπυρόσβεσης

Οι οδοί πρόσβασης που κατασκευάζονται για αιολικά πάρκα μπορούν να λειτουργούν ως:

- αντιπυρικές ζώνες,
- διάδρομοι ταχείας πρόσβασης πυροσβεστικών δυνάμεων,
- σημεία ανεφοδιασμού.

Προτείνεται να καθοριστούν τεχνικές προδιαγραφές ώστε οι νέοι δρόμοι να σχεδιάζονται εξαρχής με προδιαγραφές δασοπροστασίας.

Ενδεικτικά:

- ελάχιστο πλάτος,
- υδατοδεξαμενές,
- σημεία ελιγμών,
- χώροι προσωρινής στάθμευσης εναέριων μέσων.

5. Υποδομές πυρόσβεσης

Θα μπορούσε να προβλεφθεί εγκατάσταση:

- δεξαμενών νερού,
- υδροληψιών,
- αισθητήρων καπνού,
- θερμικών καμερών,
- αυτόνομων φωτοβολταϊκών σταθμών τροφοδοσίας εξοπλισμού επιτήρησης.

Η παραπάνω προσέγγιση εναρμονίζεται με τις σύγχρονες ευρωπαϊκές αρχές για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, την ανθεκτικότητα των φυσικών οικοσυστημάτων, τις πολυλειτουργικές υποδομές και την ολοκληρωμένη διαχείριση του τοπίου. Παράλληλα, μετατοπίζει τη συζήτηση από μια αποκλειστικά αμυντική προσέγγιση χωροθέτησης των ΑΠΕ σε ένα μοντέλο όπου οι ενεργειακές υποδομές μπορούν να αποτελέσουν τμήμα της εθνικής στρατηγικής πολιτικής προστασίας και ανθεκτικότητας απέναντι στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

Μονάδες Βιοαερίου και Βιομάζας

Η απουσία συγκεκριμένου πλαισίου για τις μονάδες βιοαερίου και βιομάζας αποτελεί ίσως μία από τις μεγαλύτερες αδυναμίες του νέου ΕΧΠ/ΑΠΕ. Από το κείμενο προκύπτει ουσιαστικά μόνο η εξής γενική αναφορά:

«Δίνονται κατευθύνσεις, προβλέπονται περιοχές αποκλεισμού και καθορίζονται κριτήρια και κανόνες χωροθέτησης για τις λοιπές τεχνολογίες (μικροί

υδροηλεκτρικοί σταθμοί, σταθμοί βιομάζας/βιοαερίου/βιορρευστών, γεωθερμία, συστήματα αποθήκευσης – μπαταρίες).»

Ωστόσο, **δεν διαπιστώνεται καμία ουσιαστική εξειδίκευση για:**

- βιοαέριο,
- βιομεθάνιο,
- αγροτικές μονάδες βιομάζας,
- βιομεθάνιο προς έγχυση στο ΕΣΦΑ,
- Παραγωγή βιοενέργειας με δέσμευση και γεωλογική αποθήκευση άνθρακα,
- αγροενεργειακές κοινότητες,
- μονάδες ενεργειακής αξιοποίησης ζωικών αποβλήτων.

Παρατηρήσεις

Το προτεινόμενο ΕΧΠ/ΑΠΕ δεν φαίνεται να παρέχει επαρκή και διακριτή χωροταξική αντιμετώπιση για τις τεχνολογίες βιοαερίου, βιομάζας και βιομεθανίου, παρά το γεγονός ότι οι τεχνολογίες αυτές αποκτούν στρατηγική σημασία στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ενεργειακής πολιτικής. Η απουσία ειδικών κριτηρίων χωροθέτησης ενδέχεται να δημιουργήσει αβεβαιότητες για επενδύσεις που:

- μειώνουν τις εκπομπές μεθανίου,
- αντιμετωπίζουν προβλήματα διαχείρισης αποβλήτων,
- συμβάλλουν στην κυκλική οικονομία,
- υποκαθιστούν εισαγόμενο φυσικό αέριο.

Απουσία ειδικής κατηγορίας βιομεθανίου

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θέσει υψηλούς στόχους παραγωγής βιομεθανίου. Η Ελλάδα αναμένεται να αναπτύξει σημαντικές υποδομές:

- αναβάθμισης βιοαερίου,
- έγχυσης στο δίκτυο,
- Bio-LNG,
- Bio-CNG.

Δεν υπάρχει πρόβλεψη για:

- σταθμούς upgrading,
- μονάδες συμπίεσης,
- σημεία διασύνδεσης με ΔΕΣΦΑ,

- αποθηκευτικές εγκαταστάσεις.

Αγροτική χωροθέτηση

Το σχέδιο δεν φαίνεται να προβλέπει ειδικά κίνητρα για εγκατάσταση μονάδων κοντά σε:

- κτηνοτροφικές ζώνες,
- σφαγεία,
- γαλακτοβιομηχανίες,
- πτηνοτροφικές μονάδες,
- μονάδες επεξεργασίας τροφίμων.

Θα μπορούσε να εισαχθεί ένα σχέδιο **Biogas Priority Areas** με βάση:

- πυκνότητα ζωικού κεφαλαίου,
- διαθέσιμη κοπριά,
- αγροτοβιομηχανικά υπολείμματα.

Κυκλική οικονομία

Οι μονάδες βιοαερίου δεν είναι απλά μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας αλλά αποτελούν στην ουσία εργαλεία:

- διαχείρισης αποβλήτων,
- παραγωγής οργανικών λιπασμάτων,
- μείωσης νιτρορύπανσης,
- μείωσης CH₄.

Η ΣΜΠΕ θα έπρεπε να αξιολογεί όλα τα παραπάνω οφέλη.

RED III και REPowerEU

Η Ευρώπη δίνει ιδιαίτερη έμφαση στο βιομεθάνιο. Το νέο ΕΧΠ δεν φαίνεται να το αποτυπώνει επαρκώς. Η χωροταξική πολιτική θα μπορούσε να ευθυγραμμιστεί με:

- REPowerEU,
- Σχέδιο Δράσης Βιομεθανίου,
- RED III.

Προτεινόμενη διάταξη

«Προτείνεται η θεσμοθέτηση ειδικών Ζωνών Προτεραιότητας Ανάπτυξης Βιοαερίου και Βιομεθανίου, λαμβάνοντας υπόψη τη διαθεσιμότητα πρώτων υλών, την εγγύτητα σε αγροκτηνοτροφικές δραστηριότητες, τη δυνατότητα έγχυσης στο

σύστημα φυσικού αερίου και τη συμβολή των έργων στη διαχείριση αποβλήτων, την κυκλική οικονομία και την ενεργειακή ασφάλεια της χώρας.»

Το ΕΧΠ/ΑΠΕ θα έπρεπε να διαμορφώνει «**Ενεργειακές Αγροτικές Περιοχές Κυκλικής Οικονομίας**» (**Agro-Energy Circular Hubs**), όπου θα συνυπάρχουν:

- βιοαέριο/βιομεθάνιο,
- αγροτικά φωτοβολταϊκά,
- αποθήκευση,
- παραγωγή οργανικών λιπασμάτων,
- μικρές μονάδες υδρογόνου,
- ενεργειακές κοινότητες αγροτών.

Από το προοίμιο του ΕΧΠ/ΑΠΕ και το σύνολο των προτεινόμενων διατάξεων, προκύπτει με σαφήνεια η πρόθεση να τεθεί νέο πλαίσιο λειτουργίας των έργων ΑΠΕ που πρόκειται να υλοποιηθούν μετά την έναρξη ισχύος του ΕΧΠ/ΑΠΕ. Ειδικότερα, στο ΑΡΘΡΟ ΔΕΥΤΕΡΟ (ΤΕΛΙΚΕΣ και ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ) του ΕΧΠ/ΑΠΕ παρατίθενται αδειοδοτικές περιπτώσεις, οι οποίες εξαιρούνται από τους περιορισμούς που εισάγονται με τις νέες διατάξεις, πλην όμως δεν αντιμετωπίζεται με σαφήνεια η περίπτωση λειτουργούντος έργου που πρόκειται να υπαχθεί (ή να αιτηθεί την υπαγωγή του) σε καθεστώς ριζικής ανανέωσης του εξοπλισμού του, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 28 του ν. 4951/2022, όπως ισχύει, μετά την έναρξη ισχύος του ΕΧΠ/ΑΠΕ.

Η εν λόγω εξαίρεση θα πρέπει να διατυπωθεί ρητά με κατάλληλη διαμόρφωση των διατάξεων του ΕΧΠ/ΑΠΕ, προκειμένου τα ήδη λειτουργούντα έργα που πλησιάζουν στο τέλος της άδειας λειτουργίας τους (και των λοιπών αδειών) να μην απωλέσουν ουσιαστικά το δικαίωμα να μεταβούν στο στάδιο ριζικής ανανέωσης του εξοπλισμού τους. Η μέριμνα αναφορικά με τις περιπτώσεις αυτές, πιστεύουμε ότι είναι αναγκαία, δεδομένου ότι συνήθως ο παραγωγός έχει εκκινήσει ήδη αρκετά χρόνια πριν τη λήξη της άδειας λειτουργίας το σχεδιασμό της μετάβασης (εξετάζοντας τη χρηματοδότηση, τις τεχνικές παραμέτρους, την παράταση της χρήσης του χώρου εγκατάστασης, κ.α.), τυχόν δε ανατροπή του ισχύοντος αδειοδοτικού καθεστώτος δύναται να εγκλωβίσει τον παραγωγό και να αποστερήσει από το δίκτυο σημαντικές ποσότητες ηλεκτρικού φορτίου. Άλλωστε, από το σύνολο των διατάξεων του ΕΧΠ/ΑΠΕ συνάγεται ότι ο σκοπός των νέων ρυθμίσεων είναι η καθιέρωση ειδικών κανόνων εγκατάστασης/αδειοδότησης νέων έργων ΑΠΕ, διασώζοντας (ευλόγως) τα εν λειτουργία έργα, ανεξαρτήτως αδειοδοτικής φάσης.

Προς αντιμετώπιση, λοιπόν, των ανωτέρω ζητημάτων προτείνονται οι ακόλουθες παρεμβάσεις:

«Άρθρο 3

Πεδίο εφαρμογής

1. Δεν υπάγονται στις διατάξεις της παρούσας απόφασης:

.....

5) Οι σταθμοί παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ που βρίσκονται σε λειτουργία κατά το χρόνο έναρξης ισχύος της παρούσας, καθώς και οι λειτουργούντες σταθμοί που ανανεώνουν την άδεια παραγωγής/Βεβαίωση Παραγωγού/άδεια λειτουργίας μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας, σύμφωνα με τις διατάξεις του ΑΡΘΡΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ της παρούσας, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων αδειοδότησης στα πλαίσια ανανέωσης εξοπλισμού (repowering) των σταθμών αυτών.»

«ΑΡΘΡΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΤΕΛΙΚΕΣ και ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

....

2. Νομίμως λειτουργούσες κατά την έναρξη ισχύος της παρούσας εγκαταστάσεις διατηρούνται εν ισχύι, ανεξαρτήτως των κατευθύνσεων χωροταξικού σχεδιασμού της παρούσας, μέχρι τη λήξη της άδειας λειτουργίας τους ή την ανανέωσή τους, **συμπεριλαμβανομένης της περίπτωσης της ριζικής ανανέωσης εξοπλισμού**, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 28 του ν. 4951/2022, όπως ισχύει.

3. Άδειες εγκατάστασης εκτελούνται όπως εκδόθηκαν εντός του χρόνου ισχύος τους, όπως αυτός προσδιορίζεται στο άρθρο 19 του ν. 4951/2022. Οι τροποποιήσεις των αδειών εγκατάστασης και οι σχετικές άδειες λειτουργίας εκδίδονται ή ανανεώνονται, **συμπεριλαμβανομένης της περίπτωσης ριζικής ανανέωσης εξοπλισμού**, σύμφωνα με τις διατάξεις που ίσχυαν πριν από την έναρξη ισχύος της παρούσας.

4. Αποφάσεις έγκρισης περιβαλλοντικών όρων (ΑΕΠΟ) που έχουν εκδοθεί μέχρι την έναρξη ισχύος της παρούσας συνεχίζουν να ισχύουν έως τον χρόνο λήξης τους. Τα έργα που διαθέτουν ΑΕΠΟ μπορούν να λάβουν άδεια εγκατάστασης και λειτουργίας, εάν απαιτείται, και να κατασκευασθούν εντός του χρόνου ισχύος της ΑΕΠΟ. Οι ΑΕΠΟ δύνανται να τροποποιούνται ή να ανανεώνονται, **συμπεριλαμβανομένης της περίπτωσης ριζικής ανανέωσης εξοπλισμού**, σύμφωνα με τις διατάξεις που ίσχυαν πριν από την έναρξη ισχύος της παρούσας.

5. Αποφάσεις υπαγωγής σε Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις (ΠΠΔ) που έχουν εκδοθεί μέχρι την έναρξη ισχύος της παρούσας διατηρούνται εν ισχύι. Τα έργα που διαθέτουν ΠΠΔ μπορούν να λάβουν άδεια εγκατάστασης και λειτουργίας, εάν απαιτείται, και να κατασκευασθούν. Οι ΠΠΔ δύνανται να τροποποιούνται ή ανανεώνονται, **συμπεριλαμβανομένης της περίπτωσης ριζικής ανανέωσης**

εξοπλισμού, σύμφωνα με τις διατάξεις που ίσχυαν πριν από την έναρξη ισχύος της παρούσας.»

Με τους περιορισμούς των διατάξεων των παραγράφων 1.6 και 2 του άρθρου 5 επιχειρείται η αναβάθμιση της νομικής δεσμευτικότητας των Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών (ΕΠΜ), προκειμένου να αποκτήσουν κανονιστική ισχύ. Πλην όμως, οι ΕΠΜ αποτελούν μελέτες επιστημονικής τεκμηρίωσης και εισήγησης στα πλαίσια έκδοσης του οικείου Προεδρικού Διατάγματος και του Σχεδίου Διαχείρισης, τα οποία (μόνον) καθορίζουν με δεσμευτικό και σαφή τρόπο τους όρους προστασίας και τις χρήσεις γης, λαμβάνοντας υπόψη και τα υπόλοιπα επίπεδα σχεδιασμού (εγκεκριμένα χωροταξικά, πολεοδομικά, ρυθμιστικά ή άλλα σχέδια χρήσεων γης), καθώς και την εκτίμηση επιπτώσεων (κλίμα, κόστος, κλπ.).

Ανακύπτει, λοιπόν, αντίφαση μεταξύ αφενός του επιδιωκόμενου σκοπού του ΕΧΠ/ΑΠΕ, ήτοι της καθιέρωσης ειδικού πλαισίου ανάπτυξης νέων έργων ΑΠΕ, μη υπαγομένων σε αυτό των ήδη λειτουργούντων έργων ανεξαρτήτως, μάλιστα, αδειοδοτικής κατάστασης και αφετέρου της επιβολής πρόσθετων περιορισμών μέσω της εφαρμογής ΕΠΜ, η οποία είναι ανεπίτρεπτη κατά τα ανωτέρω.

Για την εξομάλυνση της εν λόγω αδιέξοδης κατάστασης, υποστηρίζουμε βάσιμα ότι θα πρέπει να αφαιρεθούν οι αναφορές στις ΕΠΜ, οι οποίες εντοπίζονται κυρίως, στις παραγράφους 1.6 και 2 του άρθρου 5 του ΕΧΠ/ΑΠΕ, άλλως, η όποια δεσμευτική ισχύς τους δεν θα πρέπει να καταλαμβάνει τις αιολικές εγκαταστάσεις σε λειτουργία που πρόκειται να προβούν σε ριζική ανανέωση του σταθμού τους μετά την έναρξη ισχύος του ΕΧΠ/ΑΠΕ.

Κατά συνέπεια, προτείνεται η τροποποίηση του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 5.

«Αρ. 5 Περιοχές Αποκλεισμού και ζώνες ασυμβατότητας

...

*Οι ρυθμίσεις των περ. 1 έως 10 και 15, 16 της παρούσας παραγράφου εφαρμόζονται και για τη χωροθέτηση των συνοδευτικών έργων των αιολικών εγκαταστάσεων (δίκτυα πρόσβασης και μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας), **εξαιρουμένων των εν λειτουργία αιολικών εγκαταστάσεων που προβαίνουν σε ριζική ανανέωση μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας.** Τυχόν παρέκκλιση από τις περιοχές αποκλεισμού, εφ' όσον έχει προβλεφθεί ειδικότερη επιφύλαξη, πρέπει να τεκμηριώνεται επαρκώς στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής εκτίμησης. Επιπρόσθετα, δίδονται οι παρακάτω κατευθύνσεις (βαθμού δεσμευτικότητας της υποπερ. γγ της περ. στ της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 4447/2016):»*